

Hnízdil racek černocephalý (*Larus melanocephalus*) v roce 2005 na lokalitě Mokřina u Rzů?

The Mediterranean Gull (*Larus melanocephalus*) – breeding in Mokřina near Rzy village?

Martin Fejfar

Breitcetlova 882/13, 198 00, Praha 9 – Černý Most II
e-mail: fejfar@urm.mepnet.cz

Úvod

Racek černocephalý (*Larus melanocephalus*) je druh s patrně sarmatským typem rozšíření. Většina jeho populace hnízdí na severním pobřeží Černého moře, především od 60. let 20. století však začali jednotlivci nebo malé skupinky hnízdit dále na západ ve střední až severozápadní Evropě, od 80. let pak místy vznikly stabilní kolonie. V roce 1968 zahnízdil dokonce až ve Velké Británii, od roku 1979 je to již pravidelnou záležitostí. Malé hnízdní populace mají v současnosti i všechny sousední země České republiky (HUDEC et al. 2005).

Popis lokality

Mokřina u Rzů se nachází v polích jižně od osady Rzy v bývalém okrese Ústí nad Orlicí na rozhraní čtverců 5962 a 6062 mapové sítě mezinárodního mapování organismů (v nadmořské výšce 254 m n. m.). Jedná se o bývalý rybník v nivě řeky Loučné, nyní neudržovaný, takže v jednotlivých letech hladina vody kolísá v závislosti na množství atmosférických srážek a zřejmě též na úrovni vody v blízké Loučné. Hráz byla vybudována pouze na západní straně rybníka, a proto zbývající okraje vodní plochy pozvolna přecházejí do okolní ploché krajiny. Tento stav umožnil vytvoření bohatého litorálního pásu, kde na podmáčené rákosiny navazují vlhké ostřicové porosty a až na ně pravidelně kosené louky obklopené polem. Popsaný biotop je vhodný pro hnízdní i mimohnízdní výskyt mnoha druhů vodních i mokřadních ptáků, mimo jiné tu několik let existuje jedno z největších hnízdišť racka chechtavého (*Larus ridibundus*) na území bývalého Východočeského kraje v počtu 2000 – 3000 párů. Aktuálně je lokalita navržena k vyhlášení za zvláště chráněné území, a to v kategorii přírodní rezervace.

Stav v ČR a vlastní pozorování

Od roku 1966 či 1967 lze racka černocephalého počítat i k českým hnízdičům, přičemž až na několik výjimek (trvaleji obsazená místa, především na Moravě) jde o jednorázová nebo nepravidelná zjištění. Do této skupiny lze zařadit i pozorování čerstvě vylétlého a špatně létajícího mláděte z července 1989 na přehradní nádrži Rozkoš (KOZA 1990) i hnízdění 1 páru tamtéž roku 1996 (BĚLKA in verb.). Z jižní části východních

Čech je známo několik pozorování ze Svitavska (např.: MACH 1997, MACH in BĚLKA et LEMBERK 2002) vesměs označených za pozorovací tahová.

Na Mokřině u Rzů zjistil autor spolu s několika dalšími východočeskými ornitology 1 adultního racka černohlavého poprvé 9.5.2002 (JANOUSEK et al. in JELÍNEK et ŠIMEK 2003). Pták poletoval nad kolonií racků chechtavých a následně zmizel ve velkém množství jedinců. Oproti tomu v roce 2005 bylo na lokalitě pozorování více. Autor zastihl poprvé 1 ex. létající nad rákosím již 2.4.2005 – pták se nijak nesnažil mísit mezi racky chechtavé. Dále zde pak V. Štorek (in verb.) zjistil 2. května 1 subadultní exemplář (se zbytky černé barvy na špičkách křídel). A nakonec 6.5.2005 skupina ornitologů (T. Bělka, M. Černý, M. Fejfar, V. Koza, V. Štorek) sledovala přibližně 2 hodiny 2 ex., kteří opakovaně zaletovali do kolonie racků chechtavých na jižním okraji vodní plochy. Ptáci nepřistávali ve stejných místech, přes vysoký porost však nebylo možno zjistit, zda dosedali přímo k obsazeným hnízdům, či pouze do jejich okolí. Při dalších návštěvách (27.5., 12.6. a 16.7.) výskyt racků černohlavých již nebyl znovu potvrzen. Vzhledem k časnému datu posledního pozorování lze hnízdění zařadit do kategorie C6 (hledání pravděpodobných hnízdišť) kategorií hnízdního výskytu ptáků určených pro sestavení atlasu hnízdního výskytu ptáků, tedy jen mezi hnízdění pravděpodobná.

Souhrn

Dne 6.5.2005 byly pozorovány na lokalitě Mokřina u Rzů 2 exempláře racka černohlavého, jak opakovaně zaletují do hnízdní kolonie racků chechtavých. Vzhledem k časnému datu pozorování lze případné hnízdění označit pouze jako pravděpodobné.

Summary

On May 6th 2005, 2 individuals of the Mediterranean Gull were observed in Mokřina near Rzy village (Pardubice region, near Vysoké Mýto town). The birds flew repeatedly into a breeding colony of the Black-headed Gull. Due to the early term of the observation, we can call it only a probable breeding.

Literatura

- BĚLKA T., LEMBERK V. 2002: Ornitologická pozorování. *Panurus*, 12: 87-98.
- HUDEC K., ŠTASTNÝ K. et al. 2005: Fauna ČR, Ptáci 2/II. *Academia, Praha*.
- JELÍNEK M., ŠIMEK J. 2003: Faunistická pozorování v České republice v roce 2002. *Zprávy ČSO*, 56: 26-40.
- KOZA V. 1990: Hnízdí racek černohlavý *Larus melanocephalus* Temm. v Čechách? *Panurus*, 2: 51-54.
- MACH J. 1997: První pozorování racka černohlavého (*Larus melanocephalus*) na území okresu Svitavy. *Panurus*, 8: 47-48.